

Til arbeids- og sosialdepartementet

10. februar 2021

Høring - Forslag til endringer i reglene om å kombinere dagpenger med opplæring og utdanning

Tekna – Teknisk-naturvitenskapelig forening er den største masterforeningen i Norge, og den største fagforeningen i Akademikerne med over 87 000 medlemmer. Våre medlemmer har mastergrad eller mer fra tekniske og naturvitenskapelige fagområder.

Tekna er positive til at Arbeids – og sosialdepartementet åpner for et nytt regelverk for å kombinere dagpenger med opplæring og utdanning. Tekna støtter det overordnede formålet med det nye regelverket.

Opplæring på dagtid

Tekna støtter forslaget om å fjerne kravet om at opplæring i hovedsak skal gjennomføres utenom normal arbeidstid, og vil legge til at med dagens fleksible digitale studier vil det i mange tilfeller være kunstig å måtte definere om studiene er på dagtid eller utenfor arbeidstid.

Forslag om å avgrense målgruppen for opplæring med dagpenger

Retten forbeholdes personer som er helt ledige eller helt permitterte

Tekna mener at ordningen ikke bør avgrenses til de som er helt ledige eller helt permitterte. Vi ser ikke at risikoen som departementet peker på blir større for denne gruppen. Tvert imot kan man risikere at det gir et incentiv til at arbeidsgivere permitterer 100 prosent og at ledige ikke går inn i en deltidsjobb om de risikerer å miste muligheten til å kombinere utdanning og dagpenger. De viktigste mekanismene mot misbruk av ordningen ligger i kravet om å være reell arbeidssøker og søknadsplikten med opplæringsplan som gir NAV muligheten til å forhindre strategiske tilpasninger.

Det innføres en nedre aldersgrense for å kunne kombinere dagpenger og utdanning/opplæring

Tekna støtter forslaget om en nedre aldersgrense, og at det ikke innføres en øvre aldersgrense. Vi stiller oss bak Akademikerne argumentasjon om at arbeidstakere over 55 år har et minst like stort behov for å kunne oppdatere sin kompetanse for å tilpasse seg nye krav til kompetanse i arbeidslivet. Tall fra SSB viser at arbeidsledige i alderen 55–66 år bruker lengre tid på å komme seg ut av ledigheten.¹

Forslag om å videreføre søknadsplikten og innføre krav om godkjent opplæringsplan

Tekna er svært positive til Departementets forslag om en forenklet godkjenningssprosess hvor opplæringsplanen godkjennes så lenge den er omforent mellom søker og NAV. Vi anser det som avgjørende at ordningen innrettes på en enkel måte, og at det byråkratiske ikke blir til et hinder for søker. Det vil bidra til at den ledige vil bruke kortere tid på komme i gang med opplæring og utdanning som kan bidra til at man raskt kommer tilbake i jobb.

---

¹ Arbeidsledigheten varer lenger for dem nær pensjonsalder – SSB. <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/artikler-og-publikasjoner/arbeidsledigheten-varer-lenger-for-dem-naer-pensjonsalder>

Det er imidlertid viktig at det er enkelt å søke til NAV, og at informasjonen om hvordan man søker ligger lett tilgjengelig på NAVs nettsider. For arbeidssøkere som allerede står i en krevende situasjon kan vanskelig tilgjengelig informasjon og kompliserte søknadsprosesser hindre at de starter på en utdanning eller opplæring som kan bidra til å få dem tilbake i jobb.

Videre må det tydelig fremkomme at NAV ikke skal gjennomføre en behovsprøving av søknaden, eller vurdere om den er nødvendig eller hensiktsmessig. Dette må presiseres i forskriften.

Konsekvenser av brudd på opplæringsplan

Departementet foreslår at brudd på opplæringsplan skal føre til at godkjenningen til å ta opplæring med dagpenger bortfaller. Tekna støtter dette, men mener at det bør presiseres at dette gjelder brudd på opplæringsplanen *uten rimelig grunn*, slik det er presisert i punkt to om bortfall av dagpenger.

Tekna støtter derimot *ikke* forslaget om tidsbegrenset bortfall av dagpenger ved brudd på opplæringsplanen. Arbeidsledige befinner seg i en situasjon preget av usikkerhet. Ytterligere usikkerhet gjennom en trussel om bortfall av dagpenger på denne måten vil bidra til at mange vil kvie seg for å starte på et opplæringsløp. Dette gjelder kanskje spesielt gruppen man særlig ønsker å treffe, nemlig de med minst utdanning fra før og som gjerne også er minst motivert for å ta utdanning.

Forslag om at dagpengeregelverkets krav om å være reell arbeidssøker videreføres som hovedregel

Tekna støtter forslaget til departementet om at dagpengemottakere med et avdekket behov for grunnskole og videregående opplæring, skal gis delvis unntak fra kravet i folketrygdloven § 4-5 til å være reell arbeidssøker etter søknad til NAV.

Forslag om å innføre et krav om tre måneders innledende arbeidssøkerperiode

Tekna støtter ikke forslaget om tre måneders karenperiode. Tekna mener at det er avgjørende at ledige og permitterte kan starte på studier umiddelbart, gitt at de oppfyller kravet om å være reell arbeidssøker.

Det norske arbeidslivet preges av raske endringer og stadig høyere krav til kompetanse. For personer som mister jobben og ser at utdanning vil være avgjørende for å omstille seg er det positivt om dette kan skje raskest mulig. Dette så vi tydelig under forrige oljekrise, da mange av våre medlemmer mistet jobben. Ettersom mange utdanningsløp er semesterbasert kan en karenperiode på tre måneder i ytterste fall innebære en reell karantenetid på opptil ni måneder avhengig av når på året man blir arbeidsledig. Det vil også kunne gjelde deltakelse i bransjeprogram og fleksible utdanningsprogram som er en viktig del av regjeringens kompetansereform. Dette kan føre til at dyktige arbeidstakere må vente uforholdsmessig lenge før de kan tilegne seg kompetanse som vil gjøre det lettere å komme tilbake i jobb.

Tekna anerkjenner at dagpenger ikke er ment som en støtteordning for livsopphold under studier. Tekna mener likevel at de store endringene i kompetansebehovet i arbeidsmarkedet tilsier at vi bør tenke nytt om hvordan vi benytter denne støtteordningen. Vi mener fordelene ved å la arbeidsledige starte kompetanseutvikling umiddelbart er så store at det rettferdiggjør en grunnleggende endring i hvordan vi innretter dagpengeordningen. Ettersom dagpenger kun utgjør en mindre tidligere lønn tror vi muligheten til å studere i hovedsak vil benyttes av de som har et reelt behov for kompetanseheving dersom de skal finne en ny jobb der deres erfaring og kompetanse benyttes på en god måte.

Forslag til dagpengesats og mulighet for å kombinere dagpenger med støtte fra Lånekassen

Tekna er kritiske til at dagpengesatsen er foreslått redusert for de som vil ta høyere utdanning. Høyutdanningsgrupper på dagpenger har gjerne opplevd et betydelig inntektsfall, og mange befinner seg i en krevende økonomisk situasjon. Høyt utdannede er en differensiert gruppe og vi er skeptiske til at departementet foreslår å diskriminere en gruppe til en generell rettighet på dette punktet. I likhet med Akademikerne stiller vi også spørsmål ved om departementet har vurdert dette forslaget opp mot de EØS-rettslige rammene.

Tekna mener at redusert dagpengesats vil være til hinder for å ta kurs eller studier som vil kunne bidra til man kommer raskere tilbake i jobb.

De siste ti årene har etter- og videreutdanningen blant høyutdanningsgrupper sunket med 5 prosentpoeng (SSB Levekårsundersøkelsen 2019). Denne negative utviklingen samsvarer ikke med det fokuset som har vært på kompetanse og livslang læring de siste årene. Kompetanse er ferskvare – også for høyt utdannede grupper.

Forslag til krav om redusert studieprogresjon

Tekna mener at studieprogresjonen ikke bør begrenses til 10 eller 15 studiepoeng per semester, men isteden burde åpne for at man allerede fra dag en av dagpengeperioden kan starte et studieløp på inntil 20 studiepoeng. Dette er at kandidaten skal ha mulighet til å følge to kurs i en tradisjonell universitetsmodell der størrelsen på enkeltkurs gjerne varierer mellom 7,5 og 10 stp.

I sin tredje rapport nevner Kompetansebehovsutvalget høyutdanningsgruppene spesielt når det kommer til viktighetene av kontinuerlig læring og videreutvikling av kompetanse. «Det er trolig høy avkastning på læringsaktiviteter til de mest kompetente, siden de i størst grad bidrar til innovasjon og til at ny teknologi og mer effektive arbeidsmåter utvikles og tas i bruk.» (NOU 2020:2 s. 14).

For øvrig støtter vi departementets forslag om at mengden studiepoeng kan oppjusteres i perioder med lavkonjunktur i enkelte bransjer eller geografiske regioner. I slike tilfeller vil det ofte være enda mindre hensiktsmessig med en begrensning på denne muligheten siden det i mindre grad vil være realistisk at kravene om å være reelt arbeidssøkende vil føre til at man får ny jobb.

Forslag til krav om opplæringens varighet

Tekna støtter ikke forslaget om en maksimal varighetsgrense for utdanning ved universiteter og høyskoler, men mener at denne bør tilpasses varighet i dagpengebestemmelsene.

Evaluering av nytt regelverk

Det vil i løpet av 2022 settes i gang en evaluering av regelverket som etter planen iverksettes fra 1. juli 2021. Tekna mener det er positivt at man følger opp regelverksendringer med evalueringer.

Med vennlig hilsen

Tekna – Teknisk-naturvitenskapelig forening

Line Henriette Holten
Generalsekretær